

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

№ 30.

Marti 19. Iuliu

1860.

Starea instructiunii publice

in

Romania de susu

la finitul anului scolastic 1859—1860.

Discursu

pronunsiatu cu ocaziunea solemnitatii de impartirea premiilor in 29. Iunie 1860 de directorulu scóloru

I. Maiorescu.

Prea inaltiate Dómnue!

Instructiunea si educatiunea poporului, séu scóla in adeveratulu ei intielesu e institutul celu mai de frunte si interesulu celu mai mare alu unei natiuni civilisate. Ea, din natura sea institutu univarsale ce cata se existe si se prospere suptu orice gubernu, e totudeodata si obiectulu celu mai demnu de ambitiunea tuturoru partiteloru

Romanii au recunoscutu de timpuria importantia acestui institutu. Marturia sunt numerósele donatiuni si legate facute de catra stramosii nostri in seculii trecuti si in secululu nostru pentru fundarea si intretinerea de scóle; marturia e faptul ca solemnitatile scolastice sau celebratu de catra romani totudeuna ca serbatori nationale. In noua situatiune politica creata Principateloru unite, interesulu tuturoru classeloru societatei pentru scóla nu póte se nu fia cu multu mai mare si mai viu.

Dreptu-aceea speru ca corespundu unei doriintie comune implinindu datoria ce legile in vigóre impunu directorulu scóloru cu ocaziunea solemnitatii de impartirea premiilor, de a da o relatiune despre starea instructiunii publice.

Acésta cugetu a o face prin doue tabeluri, dintre cari unulu va presinta starea de astadi a instructiunii publice, cela'altu va indíca ce are a deveni instructiunea publica in urma reformeloru ce sunt a se introduce.

Primulu tabelu, mai restrinsu, se compune mai numai din date numerice, cari insa au si ele importantia loru.

Astadi nu mai e nici unu barbatu de statu care se nu scia ca nu póte calcula nici oportunitatea, nici efficacitatea dispositiuniloru sale legislative or administrative, déca nu va avé constatata, prin date numerice secure, starea morale, intelectuale si materiale a tierei sale. Din acestu puntu de vedere se face pentru anteaia data una inceputu de unu adeveratu tabelu statisticu alu instructiunii publice. Ca unu inceputu elu nu putea fi perfectu lipsindune mai multe date ce nu s'au constatat pene acuma de catra niminea; in viitoriu insa acestu tabelu va deveni din anu in anu mai perfectu.

Alu doilea tabelu va fi o espositiune mai dezvoltata si motivata, de totu ce eforia a crediutu de a sa datoria a face in instructiunea publica, parte completansu, parte reformandu institutele ei. — Se incepemu cu primulu tabelu, premíentia inse óreca-i notiuni preliminarie.

Instructiunea unei natiuni se distinge dupa 3 grade: instructiunea primaria, instructiunea secundaria séu media, si instruct. superioare.

Instructiunea primaria are dreptu scopu a da intregéi mase a poporului acele elemente de sciintia, fara de cari o natiune nu se póte dice ca a esitu din statulu barbari-i.

Instructiunea secundaria se ocupa cu studíulu

limbeloru, cu cunoștințe enciclopedice din toți ramii științei omenești și cu cunoștințe speciali necesare diverselor profesii în viața practică. Ea se adresează către clasele mijlocii ale societății și are de scop să dea cetățenilor acele cunoștințe generale și speciale, fără de care nici o națiune nu se poate numi civilizată, nu merita numele de cultă.

Instrucțiunea superioară în sine, mai profundă de câtă celelalte, dar și mai restrânsă, e destinată aceluor studii speciale, cari dau unei națiuni barbati capabili, pe de o parte de a-i reprezenta inteligent și de a o conduce cu onoare, iar pe de altă parte de a îndeplini în organismul statului diversele funcțiuni constitutive și administrative.

Instrucțiunea primară se mai împarte în instrucțiunea primară inferioară, destinată comunelor rurale și satelor, și instrucțiunea primară superioară, destinată comunelor urbane.

Totă instrucțiunea țării e reprezentată astăzi prin 2435 de institute, printr'unu personalu de institutori de 2618 indivizi și printr'unu numeru de scolari de 65,316.

Prin cele 2435 de institute se înțelegu totu-felulu de școli și internate, publice și private, de băieți și de fete.

Ele se împart în acestu mod:

- 2129 Sunt școli sătești, la cari însă participa 2491 de comune rurale;
 - 41 Sunt școlile primare publice de prin orașe, intrându în numărulu lor și cele 5 esteruate Brancovenesci de fete în capitala țării, școla Lazaro-Oteteliana de fete din Craiova și școla Elisabetana din București;
 - 250 Sunt școlile primare private;
 - 13 Sunt institutele de instrucțiunea secundară, între cari intra și seminariile, școla de chirurgie și farmacia, școla militară și școlile provisorie de silvicultură și de agricultură.
 - 2 În sine sunt institutele instrucțiunii superioare: facultatea de drepturi și cursulu de ingineria civilă.
-
- 2435 Cu totulu două mii patru sute treiseci și cinci de institute.

Personalulu institutorilor de 2618 indivizi, cari funcționează în aceste institute se împarte astfel:

- 2129 Sunt învățătorii sătești;
- 372 Sunt institutorii de școli primare de prin orașe, dintre cari 106 de publici; 266 de privați;
- 110 Sunt profesorii la institutele instrucțiunii secundare;
- 7 Sunt profesorii la institutele superioare.

2618 Cu totulu două mii șase sute optu-spredece indivizi.

În sine cei 65,316 scolari se împart după cum urmă:

- 53580 Sunt scolarii în școlile sătești;
- 5932 În școlile primare publice de prin orașe;
- 4538 În școlile primare private;
- 1254 În institutele instrucțiunii secundare;
- 42 Sunt scolarii dela facultatea de drepturi.

65316 Cu totulu șasezeci și cinci de mii trei sute patruzeci și șase scolari.

Distribuindu acestu numeru de scolari după cele trei grade de instrucțiune, instrucțiunea primară are mai bine de 64 mii scolari; instrucțiunea secundară a claselor mijlocii, după cari are a se judeca cultura unei națiuni, are numai 1254 scolari; instrucțiunea superioară destinată pentru fruntea inteligenței și pentru serviciulu statului, are abia 42 scolari, dintre cari unii sunt numai auditori.

Aplicându numărulu totalu alu scolarilor la numărulu locuitorilor țării, și în lipsa de o recensiu exactă luându cifra totală a locuitorilor de 2.400,000 ar veni cam la 37 locuitori 1 individuu care se află astăzi învățându carte. Această proporțiune neplăcută, devine ceva mai favorabilă dacă vom consideră a) ca în numărulu totalu alu scolarilor nu se copriindu scolarii cari au urmatu în școla preste anu, ci numai cei ce s'au aflatu în școla la finele anului școlasticu, și b) ea mai multe mii de băieți și fete primescu prima instrucțiune în casele părintesci.

Împartiendu în sine numărulu scolarilor după sexe, din 65,316 de scolari numai 1780 suntu

fete, in catu nici la treidieci si cinci de baiati nu vine o féta care invetia carte. Si acésta proportiune e pucinu mangaitória.

(Va urma.)

Blasiu, 1. Iuliu 1860.

Cetindu articolulu de sub Detonata esitu in Fóia pentru minte — Nr. 26 a. c. in care impartasitoriulu dupa recunoscutulu zelu de care se afla inflacaratu spre inaintarea culturai nationale, mai anteia insémna: „cumca cauza principale pentru care noi romanii, si anumitu cei de relegiunea unita din acésta patria, in lucrulu scóloru populare nu putemu propasi, este aceea, caci ne lipsesce unu institutu bunu pentru formarea docentiloru, in centrulu archidiecesei, care este Blasiulu, si care institutu lesne s'ar puté funda din capitalele fundatiunei clerului, ale seminarului, si din gratuitele oferte, ce s'ar face din partea corelegeonariloru, adaugendu cumca tóte se voru vindeca daca doritele de toti diecesanele sínóde se voru readuce in legiuita loru pracesse“. — Eu in principiu intielegu una intru tóte celea propusa de impartasitoriulu a susu memoratului articulu, nici amu prinsu pén'a spre ai infrange vreunu punctu din celea de Domnia sa propusa, de catu numai dorescu a face unele dilucidátore observatiuni, ca publiculu cetitoriu se cuóscá starea lucrului cea adeverala chiaru, si in limpedele suu adeveru. — Nice cea mai mica indoiala este, cumca celu de capetenia fundamentu alu scóloru populare este Institutulu pentru depplin'a formare a docentiloru, fora care totu lucrulu este numai o inalbitura de astadi pe mane, séu ati mantui urechia — Si aceea e dreptu cumca unu asemenea institutu are cuvenitul suu locu in centru, séu lenga catedra archierésca, spre a fi totudeaun'a sub cea mai deaprópe privighiere a principelui ecclesiasticu, si asia pentru poporulu romanu unitu din archidieceasa ar fi Blasiulu, pe cum dupa repetitele rugaminte ale metropolitaniului ordinariatu de catra inalt. ministeriu al Maiestatei Sale, era si resolyitu Inse mutanduse engetele, séu tempulu, mai multu credu din principiu economicu s'au schimbatu lucrulu asia, ca in locu de doue institute

pedagogice, in Blasiu si in Gerla, se se infiintiedie unulu comune pentru archidieceasa. si diecesa Gerlei, in Nasendu, pe cum statornicesce s'au si infiintiatu, in care se potu aduna pe annu pene in 60 si mai bine de teneri preparandi, avendu aplacidati si cate 400 fr. v. a. pentru fiesce-carela din ambele diecese pe annu, sub titulu de stípendia. Pentru preparandii cei mai alesi, si de sórte mai misera, banii pentru infiintiatulu institutu s'au resolyitu din fundulu de Montaura, al braviloru fosti granitieri din regimentulu al II. romanu. Facutolisau densiloru prin acésta ceva nedreptate? Nu se tiene de mine a judeca; — Inse de li s'au si facutu óre care nedreptate, celu putienu potu avea mangaiare, caci acesti bani nu s'au intorsu spre scopuri straine, ci spre luminarea poporului romanu, cui si altufeliu densii au facutu cea mai mare onóre, pene candu au purtatu armele credentiose inaltului tronu si patriei.

Eu din partemi ori si catu ar fi de doritu ca unu asemenea institutu se fia lenga catedra archierésca a fiesce-carui episcopatu, pentru astadata mai bunu efeptu sperediu dela institutu din Nasendu de catu déca s'ar fi infiintiatu in Blasiu, pentru ca inainte de tote recuisitul de frunte al unui institutu pedagogicu este, ca acesta se aiba lenga sine o scóla normale de mustra, cum au fostu, si inca este cea din Nasendu, care din sinulu seu au datu atati barbati alesi de arme, cu carii mai singuri numai in acesta cariera are a se lauda natiunea romana din Transilvania, si afara de acesti eroici barbati in tempulu mai nou au esitu si o parte de ampoiati, numai cu educatiunea literaria, ce si au meruitu in acum memorata scóla, asemenea pe lenga tóte ca si aici in Blasiu se afla scóla normale, pentru defeptulu mediuriloru de bani, lipsesce, caci trei docenti, carii afara de unu micu deputatu in naturali nu tragu mai multu pe annu de catu 120 fr. v. a., — pene la imbunatatirea subsistintiei nici de catu voru fi in stare a implini defeptele

Cu adeveratu DD. profesóri gimnasiali, dupa zelulu cu care se pórtá intro luminarea tenerimei natiunele, si care in patria de toti este recunoscuta si pretiuita, nu s'ar retrage a colera, si spre luminarea preparandiloru, dara tempulu densiloru asia este mesuratu, catu pe lenga cea mai buna

vointia, de abia ar fi în stare de a se cuprinde si cu alu doilea ramu de institutiune; afara de acésta este lucru euoscutu, cumca profesorii de preparandia anume au se fie pregatiti pentru ramulu pedagogicu.

Eu dara socotescu cumca de si tardiu fórte, scaderea institutului pedagogicu, pentru astadata este delaturata, caci si daca acestu institutu este departatu cu loculu, banii de stipendia din care se potu ajutama pe fiesce-care annu 10 teneri cate cu 40 fr. v. a. voru aduce o buna inlesnire. Caci la acestu instiutu n'au ce cauta cantorii, decatu numai tenerii buni si morali, carii au absolvitu gimnasiulu micu, scólele reale séu celu pucinu o norma regulata cum este cea din Nasendu.

Dupa ce in tipulu mai susu insemnatu pentru pregatirea docentiloru s'au facutu cuvenit'a îngrijire, remane se se delaturedie si alu doilea principale impedecamentu, care póte proveni dela direptiunea centrale, fara care ori si ce societate nu este alta de catu o matura deslegata, a carei surcele candu vrei a matura se imprastia in tóte partite. Acésta direptiune de catra inaltulu regimu este incredintiata capetentiiloru primari ai bisericeii, si cu totu dreptulu, pentru ca acestia au influentia si autoritatea cea mai mare in poporu, densiloru este si din ceriu incredintiata pascerea cea sufletésca a turmei, ii sunt columna cea luminósa, care au mandusu poporulu celu alesu a lui Dumnedieu prin necunoscutele desierturi; poporulu care nu va asculta versulu unui asemenea parinte, candu va vorbi cu densulu facie la facie, nu se póte numi fiu alu bisericeii, dara pagaua si vamesiu; dara totu de odats'ar pofiti, ca capetenile bisericesci urmandu esemplulu, si demandarea cerescului invetiatoriu, celu pucinu o particeia a anului se o santiésca spre calatoria apostolica, si visitationile de s. s. canone prescise, si déca dela acesta séu priu ocupatiuni de mare importantia séu dóra scaderile sanetatiei se afla impedecati, urmandu esemplulu apostolului se tramita in numele seu pe unu credinciosu Titu, séu Timotheu, ca se indreptedie celea de indreptatu. —

(Va urma.)

De amalgamisarea popóreloru.

(Urmare.)

VII. La inceputulu seculului alu 13-le, persecutiunile politice, si fortiele unguriloru asupra romaniloru, carii inca voia a-si sustiené nationalitatea, — influentiara, ca romanii se parasésca aci patria loru cea vechia si se tréca Carpatii ca se se asiedie de nou, ca acolo se formeze staturi noue. Aci e timpul fundarii Principatelor romane.

Romanii, carii au remasu a casa — in Transilvania — fusera influentiati si mai reu. —

O parte din aristocratiu romana a trecutulu Carpatii, dara o parte a remasu formandu inca nobilimea romana, asia avuta precum nationala; inse slabindu din di in di a inceputu a se amalgamisa in ungurismu, nu de influentia cultorei lui, ci priu sila politica, si amăgirea constitutionala.

Aristocratiu romana si nobilii mai mici au luat parte in drepturile politice a le tierrei, eara poporulu, nu, si acésta a casionatu de s'a facutu unu pariete între poporu si aristocratiu, de órece interesele acesteia au fostu incopciate cu a le ungurismulu constitutionalu, si nu cu a le poporulu apasatu si persecutatu. — Lucru firescu, ca jacendu preste totu in ómeni egoismulu, venarea intereselor proprii, si pe lenga aceste, o sila de politica, multi din aristocratiu romanu singuri se predara in bratiulu ungurismulu, si se perdura in elu. Vedindu inse ungurii, ca a mai remasu o fractiune de aristocratiu romana, carea inca si-a tienutu de virtute a sta pe lenga poporu, si a se mai numi romana, — se îngrijira de medilóce aspre, de fortia, ca se péra si acésta fractiune', fia acésta inca in inteligentia, fia in avutia; si pentru acésta pe timpul reformatiunii in Transilvania, dedura si asia legi, ca acela, carele nu trece la reformatiune — caci atunci idea nationalitatii mai apriatu era respicata in legea reformata, va se'si pérda cu sila avutia si nobilimea.

Nobilii romanu, avuti, mai alesu de clasa de frunte, aspirandu si la demnitati de tiéra, ca se-si scuté ca viétia si averea trecura cu gramada la reformatiune si incetu se prefacura in ungurismu, — intocma si inteligentii romanu, de nu avea bonu privatu ca se traiésca retrasi, de cerea deregatoria,

rii, de doria o asigurantia, trebuia se tamaeze nationalitatii unguresci.

Aceste sunt trasurile superficiale a le transfigurarii aristocratiei romane, si ale unui numeru de nobili si inteligenti romani in elementu ungurescu. — Documentele nostre istorice ne-au sustienutu si pene adi multe date speciale despre multe familii romane, cari astadi sunt aristocrate magiare, — si le-ai puté astadi anumi si areta cu degetulu.

Aceste fura medilóce destulu de tari ca se ne péra aristocratia, se se amalgamizeze in altu elementu, inse slabe, ca se ni se amalgamizeze poporul. — De amu si traiu noi in blastemulu stramosiloru nostri, Dumnedeu totusi s'a induratu spre poporu. —

Impregiurarile, ce ne-au sustienutu si asiguratú existintia nationala pene astadi si pe viitoriu, — sunt urmatórele.

a) Impregiurarea ca si poporul magiaru a fostu mai asemene de negrijitu in cultura, si ca aristocrati'a s'a diferitu de ele, ma — s'ar puté documenta, ca aristocrati'a magiara, in multe timpuri a tractatu cu poporul magiaru, intoema ca turculu cu crescinulu, si asia lueru firescu, ca poporul romanu fú si mai reu palmuitu, si natura nu ia datu instinctu ca se se alipésca de maltratari.

De si aceste, era dureróse, dar' judecandu consecuintiele pene adi, acele au fostu pentru noi si favorabile, caci unde e o persecutiune fisica, acolo nu póte fi — in massa — o amalgamisare pe nesciute; ci, acolo trebue se fia totudeauna o reactiune catu de mica, dar' carea are inca stata putere, in catu nu lasa a se uni doue elemente contrarie. —

b) Noroculu romaniloru, ca pe lenga aceea ca ungerii au remasu destulu de innapoi in cultura, pe romani nu'i lasa se face scóle, séu déca facea, séu pop'a chiama la elu pruncii din satu se'i invetie, ungerii, si deosebi domni de pamentu batea si pe popa si pe prunci. In urmare poporulu i s'a denegatu cultur'a, asia in limb'a propria, precum in cea unguresca, — si acésta fú mai favorabilu decatú mai reu, caci mai bine se na invetie poporul nemica, decatú se se cultiveze numai in limba straiua, si nu in limb'a sa. — Cete urmatóre voru documenta adevéru lu acestui principu, ce dóra in minutulu d'antainu s'ar paré de falsu

c) Noroculu romaniloru in luptele ungeriloru reformati si catolici intra sine, si deosebi pentruca catolicismulu s'a preferatu, atunci candu inadasia nationalitatile, si reformatismulu s'a impededatu, atunci candu era chiamatu ca se infranga nationalitatea nóstra in Ardélu.

De se reforma ungerii toti, atunci se introducea la ei in beserica si in scóla mai timpuriu limba loru nationala, — inse catolicismulu a sustienutu pe acea latina, carea cu o limba neutrala, romaniloru nici a ajutatú, dar' nici a stricatu in acele impregiurari. — De si ne-a persecutatú si pe noi catolicismulu, dar' a impededatu dela noi unu periclu mai mare, fara ca se fia sciutu. Déca nu ar fi pututu impedece, atunci ungerii de buna séma propasia in cultur'a nationala mai de multu, si atunci aterna dela medilócele loru de politica fétia cu alte popóre, séu si aceste se propasiésca cu ei in cultura loru si asia din elementulu loru se începá a peri, — séu in cultura nationala a popóreloru, ce mai cu greu se póte aseri, caci ungerii prevedea in cultura popóreloru din patria, sterperia elementulu loru. —

(Va urma.)

Blasiu in 13. Iuliu 1860.

Dupa cele publicate cu 1. Maiu a. c. despre frumós'a colecta facuta intre maranimosii fili ai natiunei romane din tienutulu Albei-Julie printru miculu nostru museu fisicu-naturale, — eata ca me afflu in stare a reporta onoratulu nostru publicu, si din alte parti a patriei nóstre, mai multe oferte atatu in bani catu si in alte obiecte de pretiu totu in favórea museului. Si mai antainu, prin zelulu caldurosú si nepregetarea activa a Dlu Anania Popu administratorulu tractulu protopopescu alu Morlaicei, cu una scrisórea din 28. Ianiu a. c., una suma de 181 fr. 4 cr. v. a., dicu: una suta optudieci si unulu florini si patru crucieri.

Numele DDomniloru contribuitori sunt urmatóriele:

DD. Anania Popu insusi 50 florini. — Francisca Popu 10 fr. — Leontiu Popu notariulu comunei 10 fr. — Anna Popu 2 fr. — D. Amphilochia

Popu prentu 5 fr. — Georgiu Lászlo adjunctu de pretura 15 fr. — Daniele Galu notariu comunei 5 fr. — Demetriu Coroianu vicariu 2 fr. — Ioanne Popoviciu prentu 5 f. — Theodoru Bolosescu 5 f. — Nicolau Rosen colectoriu 2 fr. — Mich. Unguru preotu 1 fr. — Ioane Moldovanu notariu comunei 2 fr. — D. I. G. 1 fr. — Gabr. Rezei notariu comunei 2 fr. — Ludovicu Gőnczi notariu comunei 2 fr. — Samuele Rőslor not. comanei 1 fr. — Sigismundu Horvath espeditoriu 1 fr. — Pavela Varju notariu comunei 1 fr. 5 cr. — Eduardu Jung actuariu 1 fr. — Isidoru Muresianu cancelistu 1 fr. 5 cr. — Samuele Kilyén 1 fr. 5 cr. — Ioane Petrișoru preotu 1 fr. — D. Petru Olariu preotu 1 fr. Arone Rezei preotu 2 fr. — Nicolau Sutu preotu 2 fr. — Ignatiu Sutu 1 fr. 60 cr. — D. Sofroniu Iliuti strasamesteru de gendarmi 1 fr. — Eustachiu Fekete preotu 1 fr. — Petru Bentianu curatori besericescu 2 fr.

Si comunitatile: Morlac'a 5 fr. — Hodisii 5 fr. — Ciucia 1 fr. — Poieni 2 fr. 30 cr. — Mueren 4 fr. — Sfarasiu 4 fr. 6 cr. — Secnea 9 fr. 43 cr. — Fildu de susu 5 fr. — Fildu de midilocu 6 fr. — Bolog'a 4 fr. 50 cr.

In sum'a 181 fr 4 cr. v. a. parte bani ga'ta, parte intru una cuietantia de 42 fr. val. a. fondulu clerului.

Mai incolo dela Dn. protopopu alu Reginului Michaela Crisianu 20 florini in cuietantia la fondulu clerului. Rm. Administratoriu alu casei clerului a recunescutu valoarea nuniteloru documente, si le va onora cu antani'a ocașione.

Scrisorile DD. protopopi, cu carele comiteza aceste oferte maranimose, marturisescu de zelulu celu inflacaratu, celu nutrescu in pieptu catra binele comune alu Romanimei, catra propasirea culturai si inflorirea instituteloru de invetiatura pentru tenerimea romana. Nobilele loru esemplu, speramu, ca nu intru atata voru fi de indemn si pentru alti, pre catu sunt una noa marturia: cumca si romanulu, cu tota saraci'a lui cea proverbiale, candu semte in anema-si stremurulu virtutei nationali, scie se sacrifice chiaru si din gur'a filioru sei.

Sumele pen' acum primite sunt :

Dela Alba-Julia 1 galbinu si	119 fr.	—	cr. v. a.
„ D. Anania Popu, acum	181 „	4 „	„
„ D. Mich. Crisianu, acum	20 „	— „	„
In suma	320 „	4 „	„

Despre a carea intrebuintiare se va face acurata incunoscintiare pre ac'estasi cale. Ear' si pen' atunci multiamita publica DDloru benefacatori.

Afora de aste oferte sean tramisu totu la suscrisulu pre s'ema gimnasiului si a museului ceste urmatoriu :

Dela D. consiliariu Basiliu Popu, doue icone ale Maiestatiloru Sale acum regnanti, in rame.

Dela D. Antoniu Vestemianu parocu in Sabiniu, unu stalactitu. — Dela D. Comariu 2 stalactite. — Dela D. parocu Albini in Sacadate 4 numi, intre cari 1 Alexandru. — Dela Dn. Ioane Margineanu actuariu de pretura in Felvinci 18 numi, intre cari 1 Maximianus (286—310) allatu in Datesiu pre Muresiu. — D. Veltianu in Turda 15 numi de argentu mai alesu din secl. XVII. si XVIII. — DD. Vlassu si Balintu teologi 12 numi, din cari 5 romani de arame.

Catalogulu acestora si alu altora se va continua in program'a gimnasiului cea mai aprupe.

Directiunea gimnasiale.

La monumentala lui Marianu.

Naseudu in 20. Iunie 1860.

Pecun s'au promis in Főia Nr 3 a. c. nu intardie comitetulu constitutu a publica contributorii in favorea redicarii unui monumentu repansatului vicariu si directoru scololoru din tractulu fostulu II. regimentu de margine romanu I. Marianu si efeptuirea unei bibliotece la scola Naseudului; acestia sunt :

Din vicariatulu Rocnei 182 fr. 20 cr. ad. dela Grigoriu Moisilu vicariu 2 fr. — Iosifu Wratitsch pretore 5 fr. si Iosifu Grindeanu adiunctu pret. 4 fr., ambi pe totu anulu catu voru fi in Naseudu pe s'ema bibliotecei — Iosifu Lászlo adiun. 50 cr. — Laurentiu Ramelu direttore preparandiei 2 fr. — Basiliu Petri profesoru preparand. 4 fr. —

Ioane Purceile capitanu 2 fr. — Teodoru Antonu capitanu 5 fr. — Carolu Sucea locotenente 4 fr. — Ipate Moldovanu cancelistu si Basiliu Nascu invetiatoriu cate 2 fr. — Carolu Mihalasiu capitanu, Gregoriu Mihalasiu supra-locotenente, Iosifu Mihalasiu esped. postalu, Andreiu Mihalasiu locotenente cate 1 fr. pentru biblioteca. — Moritz Sohar locotenente de gendarme, Basiliu Muresianu, Cosma Auca, Andreiu Morariu invetiatori, Ioane Siultie secret. mont., Ludovicu de Clococeanu majoru. Iuliu Clococeanu supralocotenente, Valeriu Maiewski comisariu de finantie, Ioane Grigoritie locotenente, Fridericu Daichendu apotecariu, Ioane Lazaru preotu, Paramonu Gasdaca antiste, Ioane Anutie notariu, Ioane Luscanu invetiatoriu, Basiliu Vertegu accesistu, Iacobu Marcovicu mercatoru, Ioane Isipu, Nicolae Popu scriitori, toti cate 1 fr. — I. Goldschmid si fii sei 4 fr. — Din massa repansatului docente Const. Georgitia 4 fr. *)

Petru Tanco locotenente 2 fr. — Cutia bisericii Naseudului 10 fr. **) — Ioan Sandulu cantoru, Zacharie Macaveiu fetu, Vasilie Catarigu, Ioan Sirbulu curatori, Ilie Sfirca murariu, cate 50 cr.

Din Rocna noua: Ilarionu Filipoiu parocu 1 fr. — Lazaru Domide notariu, Luca Olariu cantoru cate 50 cr. — Ilarionu Grapini fetu, Stefanu Filipoiu jude, cate 50 cr. — Ciforu Ciesia curatoru, Condrate Juganu, Tateana Popitiacu, economi, cate 10 cr.

Din Rocna vechia: Clemens Lupsiai parochu, Florianu Porciu actuaru, Avacumu Auca antiste, Florianu Domide esped. postalu, cate 1 fr. — Zacharie Popu invetiatoriu 30 cr. — Stef. Cardanu fetu, Mafteiu Boldisiu curatoru, cate 25 cr. — Pamfiru Scipetiu invetiaceleu repiti ori 20 cr.

Din Maeru: Ioane Hangia parocu 1 fr. — L.

*) Au lasatu in testamentu scolei Naseudului, in care au servita peste 40 ani.

**) Ca semnu de recunoscintia de zelulu ce au avutu Marianu pentru inmultirea venituriloru bisericeii, punudu celu primu fundamentu de a putea aduna spre edificarea unei bisericeii noue, aflandu in cutia la insantarea de vicariu 470 fr. m. c., si la morthe lasandu peste 4000 fr. m. c. Fie esemplu si altoru sufleteri.

Horga not. 50 cr. — Grigorie Urece curatoru, Teodoru Popu invetiatoriu, Daniele Iliesiu fetu, cate 30 cr. — Sim. Popu antiste 10 cr.

Din Ilva mare: Teodoru Piorasiu supratenente in Viena 25 fr. — Ioane Galanu parocu, Pavelu Galanu inspectore de paduri, cate 1 fr. — Teod. Fescila antiste, si Pantelemonu Lupsiaiu notariu, cate 50 cr. — Timoteiu Vitianu cantoru 20 cr. — Grigorie Lupsiaiu fetu, si Jovu Costantinu economu cate 10 cr.

Din Santu-Georgiu: Simeonu Tancou parocu, Macsimu Halitie notariu, cate 1 fr. 20 cr. — Isacu Nescuti invet. triv. 1 fr. — Ioanna Tancou preotésa, Ioane Popu si Gavriile Nitiu cantori, cate 50 cr. — Al. Sciopoaie invet. 30 cr. — Nic. Lupoai fetu, Const. Lica fetu, Ioane Popu si Danile Sciopoaie, Cosma Buia si Leonte Popu cate 20 cr. — Vlase Nicolai antiste 10 cr. — Ilarionu Isipoaie curatoru 20 cr.

Din Santu-Iosifu: Iacobu Caudale parocu 1 f. — Dim Caudale invet. 60 cr. — Ant. Urece cantoru si Mateiu Caudale fetu, cate 20 cr.

Din Magura: Iacobu Siteritie parocu 1 f. — Procopiu Plesicanu cantoru, Alecsiu Puiu fetu, si Gavriile Rusti invet. cate 20 cr. — Ioane Urece si Eftimiu Urece curatori, cate 10 cr.

Din Lesiu: Vasilie Malaiu cantoru 30 cr. — Ioane Popu fetu, A. Galanu curatoru, si Grigoriu Müller invet., cate 20 cr.

Din Ilva mica: Emanuele Calina parocu 1 f. — Toma Stefanu cantoru, Luca Morariu fetu, cate 20 cr.

Din Feldru: Ioane Popu parocu si Gav. Popu cate 1 fr.

Din Neposu: Macedonu Maereanu parocu 1 fr. — Calistru Tofanu cantoru si Vas. Ciforu fetu, cate 20 cr.

Din Parva: Ioanu St-Georzanu parocu 1 florinu.

Din Rebrisióra: Stefanu Poppu cooperatoru 1 florinu.

Din Salva: Petru Pavelia parocu 1 fr. 30 cr. — Isidoru Bodescou not. 1 fr.

Din Runcu: Ioane Popu parocu 1 fr.

Din Mithiteiu: Bas. Sioldea parocu 1 fr.

Din Mocodu: Vertegu Thimoce invetiatoriu 50 cr. —

Din Zagra: Stefanu Mani parocu, Romanu Popu invetiatoriu triv., Teodoru Bosiota furiru, cate 1 fr. — Dimitrie Chitulu locotenente 1 f. 20 cr. — Cosma Mironu 50 cr.

Din Poeni: Domide Popu parocu 1 fr. — G Vaida inspectoru scól, Dim. Rosica invet., Echimu Duden fetu, cate 50 cr.

Din Gaureni: Mih. Onisioru parocu 1 fr. — Nic. Popu cantoru 50 cr.

Din Plain: Georgie Fetty parocu 1 fr.

Din Bicigiu: Basiliu Dolha parocu 1 fr. — Tanasiu Todorau invet. 50 cr.

Din Telciu: Gregoriu Popu parocu, Ioanu Iuonascu invet. triv., Ioanu Muresianu notariu, cate 1 fr. — Pamfiru Popu cantoru si Vas. Olariu fetu cate 50 cr.

Din Romuli: Romanu Cornea parochu 1 fr. — Vasiliu Terente antiste 50 cruc. — Ioanu Terente invetiatoriu 20 cruceri. —

(Va urma.)

Din versurile remase de D. Sfura.

I. La vinu.

Mai tornai-mi inc'odata

Vinu, se beu, cacii sum setosu;

Inse nu-mi impleti pocalulu,

Numai din mediulocu mai josu!

Ca se'lu implu cu-apa rece

Dela riulu celu sciu eu,

Dela riu, ce isvoresce

Din ochiu tristu prin sinulu meu!

Si'oiu siusca se sfoaraesca,

Pen' va fi din vinu veninu;

Ca asia lu-voiu bea cu dulce,

Se'mi omoru durerea 'n sinu;

Er' de n'a peri durerea-mi,

Pera-mi sinulu, peru si eu, —

Se viezu, gelindu natiunea-mi,

Nu-mi ajute Dumnedieu!!

BIBLIOGRAFIA.

A esitu de suptu tipariu si se afla de vendiare la auctorulu urmatorele opuri:

ELEMENTE DE POETICA, metrica si verificatiune, scrisa de Timoteu Cipariu, Blasiu 1860 cu 1 fr. 30 cr. fora, si 1 fr. 45 cr. cu drama pastoralala.

ACTE SI FRAGMENTE latine romanesci, pentru istoria besericeii romane mai alesu unite, edite si anotate de T. C. S-o Blasiu 1855 (XVI si 280 pagg.) br. 1 fr. 92 cr.

COMPENDIU DE GRAMATECA LIMBEI ROMANE, editiunea II. indereptata, de T. C. S-o. Blasiu 1858 (104 pagg.) br. 70 cr.

CRESTOMATIA séu **ANALECTE LITERARIE** din cartile mai vechi si noue romanesci tiparite si manuscrise, incepundu dela seclulu XVI pene la alu XIX, cu notitia literaria, adunate si alese de T. C. (Tom. I.) S-o. Blasiu 1858 (XXXVIII si 258 pagg.) br. 1 fr. 92 cr.

GRAMATECA LATINA pentru II, III, si IV clase a gimnasiului de josu, dupa M Schinagl, de T. C. Partea I, S-o. Blasiu 1857 (277 pagg.) br. 1 fr. 82 cr.

Partea II, S-o. Blasiu 1860 (271 pagg.) br. 1 fr. 77 cr.

ELEMENTE DE LIMBA ROMANA dupa dialecte si monumente vechi, de T. C. S-o. Blasiu 1854 (VIII si 200 pag.) br. 1 fr. 37 cr.

ISTORIA SANTA séu **BIBLICA** a Testamentului vechiu si nou pentru inceputori, scrisa de T. C. Editiunea II, S-o. Blasiu 1859 (80 pag.) br. 55 cr.

PORTAREA DE BUNA CUVENINTIA intre ómeni, tradusa de T. C. 12-o. Blasiu 1855 (35 p.) 15 cr. m. a.

SCIENTIA S. SCRIPTURE, de T. C. S-o. Blasiu 1854 (VI si 242 pag.) br. 1 fr. 62 cr.

Rabatu la 10 esempl. 1 procentu, la 25 es. 5, la 50 esempl. 10 si la 100 es. 12 proc.